

Խորենացոյն գաղափարէն Լարգոմանութիւնը :

Մեր պատմագրաց հայրը Մովսէս Խորենացին՝ իր անմահ պատմութեամբը ճանցողցեր է մեզի մեր ազգը . անոր համար մենք որչափ ալ մեծ համարում ու սէր ունենանք աս մեր սուրբ վարդապետին անուանն ու գործոցը վրայ , քիչ է՝ շատ չէ : Մեծ ուրախութիւն մըն ալ աս է մեզի համար , որ օտար ազգերն ալ հետզհետէ աւելի կը ճանչնան Խորենացին , և իրմով մեր ազգին պատմութիւնը կը հասկընան : Գրեթէ ասկէ հարիւր տարի առաջ Վիսթոն անունով երկու անգղիացի եղբարք լատիներէն թարգմանեցին Խորենացւոյն պատմութիւնն ու տպեցին , ինչպէս որ ուրիշ անգամ պատմեր ենք . իրեք տարի առաջ իտալերէն թարգմանութիւն մըն ալ մենք հանեցինք՝ համառօտ ծանօթութիւններով . նոյն ատենները պարոն Լըվայէան տը Ֆլորիլալ ասպետը՝ որ Փարիզ թագաւորական գրքատանը մէջ գասատու է հայերէնի , գաղղիարէն թարգմանութիւն մը ըրած ըլլալով՝ բերաւ Վենետիկ ու մեր տպարանը տպեց՝ հայերէն բնագրին հետ , ու Փարիզ գառնալէն ետքը՝ Յովհաննէս Լազարեան ազնուական իշխանին ձեռքովը Ռուսաց կայսեր ընծայեց : Կայսրը սիրով ընդունեւր է աս նուէրը , ու իրեն հաճութեանը նշան՝ արժանաւոր թարգմանիկն ազաման գէ մատնի մը խրկեւր է , որ 3000 ֆրանք արժեցողցեր են :

Մեծ Բաշ :

ԱՆԳԼԻԱՅԻՆ ՕՐԱԳԻՐՆԵՐԸ կը պատմեն թէ մօտերս Լոնտրայի մէջ Եգուարդ Ռայլի անունով խեղճ աւելածու մը յանկարծ աւետիս մը առեր է թէ Ռայլի անունով զօրապետ մը մեռեր է չընդկաստանի Մատրաս քաղաքը , ու բոլոր ունեցածը ասոր թողեր է , այսինքն 50 հազար լիբէ սթերլին , որ կ'ընէ 1,250,000 ֆրանք , կամ 6 միլիոն 250 հազար զուրուշ : Բարեսիրտ աւելածուն շուտ մը մտեր է փառաւոր կառք մը , դնացեր է գերձակ մը առեր բերեր է մէկ մեծ բակ մը , ուր որ ժողովուած են եղեր բոլոր իրեն արհեստակիցները , այսինքն փողոց աւլողները . անոնց ամենուն համար մէյմէկ կարգ հադուստ կտրել տուեր է , ոտուրնուն ալ կօշիկ կտրել տուեր է կօշկակարին : Քաղաքին լաւ փողոցներէն մէկուն մէջ փառաւոր պալատ մը վարձեր է , ու մէջը մտած օրը մեծ սեղան մը ըրեր է իր արհեստակիցներուն՝ պալատին ճակատը բոլոր լուսաւորելով :

Առաքինական Կարճութիւն :

ՀՌՈՄԱՅ տէրութեան Ֆրոդինոն քաղաքը կին մը կայ եղեր որ սաստիկ ջերմէ բռնուած՝ խեղք կորսնցողցեր ու կատղեր է եղեր : Աս խեղճը քանի մը անգամ անկողինէն փախչելէն ետքը , մէկ անգամ մըն ալ (սեպտեմբերի 6ին) յանկարծակի կը ցատքէ կը վազէ գէպի պատուհանը որ ինքը զինքը վար նետէ : Հիւանդապահ կինը երբոր կը տեսնէ որ պիտի չկարենայ անոր գէմը առնել , կը սկսի կանչուռուտել , այնպէս որ փողոցէն անցնողները կը շփոթին՝ կը գառնան վեր կընային : Ասոնց մէջէն քսան տարեկան կտրիճ մը՝ Քոնթի անունով՝ տեսնելուն պէս որ ան կատաղի հիւանդը նետեց ինք զինքը պատուհանէն վար , մէկէն ձեռուրները բանալն ու դիմացը ցատքելը մէկ կ'ընէ , այնպէս որ կինը իր վրայ կ'իյնայ ու չմաստկուր , թէպէտ և ինքն ալ անոր իյնալուն սաստկութեանէն գետնի կ'իյնայ ու քիչ մը գլուխը կը ցաւցընէ : Պատուհանը գետնէն գրեթէ 25 ոտնաչափ բարձր է եղեր . ուստի կինը ան սաստկութեամբ նետուելովը ան շուշտ կը մեռնէր կ'ըսեն , թէ որ աս կտրիճը հոն չհանգիպէր :

Սրբազան պապը այսպիսի եղբայրսիրական գործը վարձատրելու համար՝ Քոնթիին ոսկիէ միտալ մը շնորհեր է :

Բարեբաւութիւն :

ԼԻՈՆ քաղաքին մէջ հարուստ մարդուն մէկը իր տանը ձեղունը վարձով տուած է եղեր աղքատ արհեստաւորի մը՝ որ քանի մը տղոց ալ տէր է եղեր : Մօտերս կը տեսնէ որ երկու անգամ է՝ աս արհեստաւորը իր տանը վարձը չբերեր . կ'ելլէ կ'երթայ որ խօսի հետը ու հասկընայ պատճառը : Մէյմըն ալ տեսնէ որ խեղճ արհեստաւորը հիւանդ պառկեր է , կինն ու տղայքն ալ տրտում տխուր չորս բոլորը նստեր են : Քանի մը բան հարցնելէն ետքը՝ կ'իմանայ անոնց խեղճութիւնը , կը գառնայ կ'ըսէ արհեստաւորին թէ « Ա՛լ գուն հոս չես կրնար կենալ » : Արհեստաւորը կարծէ թէ տանտէրը կ'ուզէ զինքը պարտքին համար հանել անէն . բայց անիկայ մէկէն վրայ կը բերէ . « Հոս շատ նեղուածք է կ'ըսէ , գուրջ ալ շատ էք . ելէք իջէք տանս երկրորդ յարկը , ու հոն երկու սենեակ ձեզի ըլլայ , վարձն ալ նոյն մնայ՝ ինչ որ առաջ էր , ան ալ երբոր կ'ուզես ան տանը վճարէ » : — Աս գեղեցիկ պատմութիւնը պատմողը ետեւէն աս խօսքս կը զուլցէ . Փառք Աստուծոյ որ գեռ այսպիսի ողորմած մարդիկ կը գտնուին աշխարհքիս վրայ :